

## شرکت زنده

HARVARD BUSINESS REVIEW MARCH-APRIL 1997 منبع:

ترجم: مصطفی مهاجری

حیات شرکتهای باسابقه تر از شل، به بررسی و مطالعه پرداختند. در آن زمان ۱۰۰ سال از فعالیت شرکت شل می‌گذشت.

تیم ما ۳۰ شرکت را از میان آمریکا، ژاپن و کشورهای اروپایی به عنوان نمونه برگزید. عمر فعالیت این شرکتها ۱۰۰ تا ۷۰۰ سال بود و ۲۷ تا از آنها از پیشینه متبری برخوردار بودند، مانند شرکتهای دوپونت، گریس، کدак، میتسوبی، سومیتومو و زیمنس.

براساس داده‌های آماری ثبت شده، به این نتیجه رسیدیم که در کل نیمکره شمالی، متوسط عمر نهادها زیر ۲۰ سال بوده است. یافته‌های ما نشان می‌دهد تنها شرکتهای بزرگ توانستند به طور متوسط ۲۰ تا ۳۰ سال دیگر به حیاتشان ادامه دهند.

این امر نشان می‌دهد شرکتهایی که ما با آنها سروکار داشته‌ایم از جمله نهادهایی بودند که از حد اکثر سابقه فعالیت اقتصادی، یعنی صد سال، برخوردار بوده‌اند، این درحالی است که متوسط عمر شرکتها کمتر از ۵۰ سال بود.

همچنین به این نتیجه رسیدیم که شرکتهای زنده از «مدیریت منطق» برخوردار بوده‌اند. استورا، روشنترین مثال است. این شرکت موفق شد به رغم جنگهای سال ۱۶۰۰ (م)، انقلاب صنعتی و دو جنگ جهانی را پشت سر بگذارد و به حیات خود ادامه دهد. در آن زمان بخش اعظم حیات شرکت به فعالیتهای نظیر گاری‌چی‌ها، اسب سوارها و کشتی‌ها به جای تلفنهای هواپیماها و شبکه‌های الکترونیکی برای انتقال پیام،

مقاومت و پایداری شرکتهای مانند سومیتومو و استورا و متوسط عمر زودگذر شرکتها نشان‌دهنده تلف شدن اثری است. عمر کوتاه این شرکتها بر جوامع انسانی و اقتصاد تاثیر گذاشته است.

چرا تعدادی از شرکتها جوان می‌میرند؟ بررسیهای انجام شده بیانگر این است که این امر ناشی از اشتباكات خود شرکتها است چراکه بیش از حد به تفکر و زبان علم اقتصاد متکی است. دیگر اشتباوهای مدیران این شرکتها این است آنها روی زمین، نیروی کار و سرمایه تکیه می‌کنند، اما به واقعیت نیروی کار که همان انسان واقعی است، توجهی نمی‌کنند.

سوال دیگر آنکه راز طولانی بودن عمر برخی شرکتها چیست؟ تولیتی در کتاب آن‌اکاربینا می‌نویسد: «همه خانواده‌های خوشبخت به یکدیگر شبیه هستند اما هر خانواده بدیخت از نظر خاص خودش بدیخت است». آنچه که مرا واداشت نام شرکتهای زنده را انتخاب کنم این است که آنها شخصیت دارند که به آنها اجازه رشد هم‌هانگ را می‌دهد. این شرکتها می‌دانند که چگونه خود را با دنیا و ایده‌های جدید تطبیق دهند و می‌دانند تقدیمگرانشان را طوری هرزینه کنند که بتواند آینده‌شان را تضمین کنند.

قبل از اینکه به ویژگی‌های شرکت زنده با جزئیات بیشتر پردازم لازم من دامن پیش زمینه‌ای را در این خصوص مطرح کنم. در سال ۱۹۸۳، گروهی در شرکت شل برای یافتن دلایل ادامه

در دنیای نهادها شرکتهای تجاري تازه وارد هستند. این شرکتها تنها سابقه ۵۰۰ ساله در تمدن بشري دارند. طی این سالها این نهادها به عنوان تولیدکنندگان ثروت مادی، از موقعیت بسیار خوبی برخوردار بودند. آنها در واقع از طریق تولید کالاها و خدمات که تمدن بشري را ممکن ساخت، زمینه افزایش جمعیت را فراهم آوردند. با این حال، ملاحظه می‌کنید که اغلب آنها ناموفق بوده‌اند. در واقع این نهادها هنوز به مرحله تکامل نرسیده‌اند و تنها بخش کوچکی از پتانسیل شان را توسعه داده و به کارگرفته‌اند. نرخ بالای مرگ و میر این نهادها نشان می‌دهد که در سال ۱۹۸۳، یک سوم از ۵۰۰ شرکت سال ۱۹۷۰، شناس آن را داشته‌اند که یا به شرکتهای کوچکتر تقسیم و یا با شرکتهای دیگر ادغام شوند.

حال به این سوال باید پاسخ داد که چرا عمر اکثر آنها کوتاه است؟ از طریق مشاهده شرکتهای که از عمر طولانی برخوردار هستند، می‌توان پاسخ را یافت. «ری‌مون سوگو» شرکت ژاپنی سومیتومو (SUMITOMO) را در سال ۱۹۹۰ بنیان نهاد. شرکت سوئدی استورا (STORA) که در حال حاضر یک شرکت بزرگ تولیدکننده کاغذ، خمیر کاغذ و مواد شیمیایی است، فعالیت خود را بر روی معدن مس در مرکز سوئد در سال ۷۰۰ پیش آغاز کرده است. این مثلاً نشان می‌دهد که عمر طبیعی شرکتها می‌تواند بیش از دو باره دهه باشد.

شواهد آماری تکان‌دهنده است. شکاف میان

مدیون اعمال سیاست عدم تمرکز می‌داند. این شرکت توسط یک مهاجر ایرلندی در پرو در سال ۱۸۵۴ تأسیس شد و قبل از اینکه به صنعت قلع و شکر روی بیاورد به تجارت کود حیوانی مشغول بود و سرانجام خطوط هوایی پان امریکن را تأسیس کرد و در حال حاضر از جمله شرکتهای بزرگ موادشیمیایی است و در عین حال درخصوص دیالیز کلیه در ایالات متحده نیز فعالیت می‌کند.

شرکتی که بیش از یک قرن از عمرش بگذرد، راهی جز و اگذاری بخشی از اختیارات تصمیم‌گیری به شرکتهای تابعه را ندارد. شرکتهای چندملیتی از این نظر شبیه شرکتهای پرسابقه تحت مطالعمنان هستند. دنیای چندملیتی‌ها خیلی وسیع است و گستره آن تمامی فرهنگها را دربرمی‌گیرد. شرکتهای چندملیتی برای موفقیت باید انعطاف‌پذیر باشند.

این چهار خصوصیت عصاره گروه شرکتهای است که با موفقیت برای صدها سال به آن عمل کرده‌اند. حال باید دید چه برتری‌هایی را مدیران شرکتهای زنده برای خود و کارکنانشان ایجاد می‌کنند.

مدیر شرکت زنده درگ می‌کند که تداوم فعالیت شرکت بدهی معنی است که هنگامی که تصدی شرکت را در دست گرفت، لائق در همان وضعیت قبلى، آن را با موفقیت پیش ببرد. مدیر باید برای انجام این امر به افراد اجازه رشد بدهد. لذا مدیر باید احترام به نوآوری، یادگیری و نهادینه کردن جمع‌گرایی را قبل از همه مسایل در سازمان ترویج کند.

### ارزش افراد

شرکت دوپونت، که سابقه دویست ساله دارد، کار خود را با تولید باروت شروع کرد و در سال ۱۹۲۰ سهامدار اصلی جنرال موتورز شد و در حال حاضر دوپونت یک شرکت تخصصی موادشیمیایی است. میتوانی ۳۰۰ سال پیش فعالیتش را با فروش پارچه آغاز کرد و سپس وارد فعالیتهای بانکی شد و بعداً در کار مین وارد شده و در اوخر قرن نوزدهم به ساخت کالاهای کارخانه‌ای روی آورد.

این سوابق تاریخی نشان می‌دهد که این شرکتها برای حفظ حیات خود نیاز به دارائیهای مختلف دارند. نیاز این شرکتها به دارائی و سود همانند نیاز انسان به اکسیژن است. این شرکتها می‌دانند که دارائیها و سیله تداوم حیات هستند.

**دنبالهای شرکتهای چندملیتی بسیار وسیع است و گستره آن تمامی فرهنگها دربرمی‌گیرد.**

**سعه صدر و سیاست‌گذاری مدیر می‌تواند فنا را برای پرورش ایده‌های نوآماده سازد.**



بدستشان می‌رسید، هم اعتماد می‌کردند و در عین حال به اسلوب زمانی درخصوص هرجیز جدید که دریافت می‌کردند، واکنش نشان می‌دادند. آنها در زمینه یادگیری و انطباق با محیط بسیار خوب عمل می‌کردند.

**آگاهی از هویت**  
بدون درنظر گرفتن ایسکه شرکتهای موردمطالعه از لحاظ اندازه و گوناگونی چه وضعیتی دارند، کارمندان حسن می‌کنند که جزیی از کل هستند. «لرد کل»، تاجر UNILVER در سال ۱۹۶۰ گفته است که شرکت همانند ناوگان کشتیها است. هر کشتی مستقل است، با این حال کل ناوگان بزرگتر از جمع جزء قسمتهایش است. حسن تعلق به یک سازمان و شناسایی هویت افراد توسط کارشناس، باعث ایجاد علاقه و انس کاری می‌شود. تجربه تاریخی بیانگر این است که حسن جمعی عصاره بقا طولانی مدت است. اغلب مدیران شرکتهای زنده موردمطالعه‌ان، از داخل سازمان انتخاب شده بودند و لذا طرف اعتماد سرمایه‌گذاران بودند. تنها سیاست فوق موسسه را حداقل مانند قبل حفظ می‌کنند.

بسنگی داشت. فعالیت «استورا» از مس به بهره‌برداری از چنگل، تصفیه آهن، قوه‌محركه مولد برق، سرانجام کاغذ، خمیر کاغذ و موادشیمیایی تغییر یافت. تکنولوژیهای این شرکت به تدریج طی زمان از بخار به سوخت داخلی، برق و ریزپردازنده‌ها تغییر یافت و استورا همچنان تلاش می‌کند خود را با تحولات جدید مطابق سازد.

شرکتهای موفق، چه کار فوق العاده‌ای انجام می‌دهند؟ برای یافتن این پاسخ، به بررسی محبستگی‌ها پرداختیم. همان‌گونه که می‌دانیم محبستگی‌ها همیشه معتبر نیستند اما با این حال ۲۷ شرکت زنده چهار خصوصیت پرسنلی مشترک دارند که از این طریق می‌توان به عمر فعالیت اقتصادی آنها پی برد.

### محافظه کاری مالی

این شرکتها روی سرمایه‌شان بی‌دلیل رسک نمی‌کنند. داشتن نقدینگی آنها را قادر می‌سازد که از موقعیت‌ها به خوبی بهره‌برداری کنند. و این امر باعث می‌شود که تکامل شرکت در کنترل خودشان باشد.

### حساسیت به دنبالهای پیرامون

خواه شرکتهای زنده موفقیت‌شان را بر داشن و یا بر منابع بنا نهاده باشند، این شرکتها قادر بوده‌اند خودشان را با تغییرات اطرافشان تعیین دهند. مثلاً در جنگها، رکودها، تحولات فن‌آوری و شرکهای سیاسی به نظر می‌رسد از لحاظ حفظ موقعیتشان و هماهنگی با هر آنچه که اتفاق می‌افتد، برتری داشته‌اند. این شرکتها برای کسب اطلاعات در بعضی از مواقع به بسته‌های پستی که توسط کامیون یا کشتی از مناطق دوردست

**تحمل ایده‌های جدید**  
شرکتهای با عمر طولانی نجت مطالعمنان، در برخورد با آخرین کوشش‌های علمی و تجربی، از سعه صدر برخوردار بودند که حاصل آن کسب تجربه‌های جدید و اعمال سیاست دم تمرکز بوده است. آنها دریافتند که تجارت در عصر جدید، کاملاً مستقل از وجود بازارگان است و لذا شروع تجارت، نیازمند کنترل مرکزی نیست. شرکت W.R موقوفیت خود را از آغاز فعالیت

آن دسته از سازماندهی هایی در شرکت موفق است که رفتار گروهی را تشویق کند. اما وجود تنها چند نفر نوآور برای حصول اطمینان درخصوص یادگیری نهادی، کافی نیست. سازمان باید افرادش را به تعامل با همدیگر تشویق کند.

به علاوه برنامه های توسعه مدیریت یک فرصت عالی در زمینه جمع گرایی است. به عنوان مثال شرکت شل سالانه و به صورت سری مبلغ ۲۴۰۰ دلار محرومانه برای کمک به ترقی کارمندان در زمینه کارشناس هزینه می کند؛ یعنی حرکت به سمت تلاش جدید و توسعه مهارت های جدید. حتی مهمتر اینکه بخش اعظم این کلاسها درخصوص تشریک مساعی است، این مسئله خیلی مهم است که گروه مشکل از افراد نامتجانس تحت یک نظم مرکزی، در یک فاصله زمانی همدیگر را تحمل کنند. چنین تجربه ای به انتشار آکاهی و علم در کل سازمان کمک می کند و افراد در زمینه های فرهنگی، حرفه ای و دانشگاهی مستقرات گردهم می آیند و لذا جمع گرایی تقویت می شود.

#### ساختار اجتماع انسانی

مدیران باید در زمینه موقعیت جایگاه عنصر انسانی در سازمانها تصمیم بگیرند. آنها می توانند تولید ثروت برای قلعه مدیران و سرمایه گذاران را انتخاب کنند، یا اینکه می توانند دست به توسعه انسانی سازمانی بزنند. این انتخاب نقش اساسی را در تعیین اینکه آیا شرکت بدون بینانگذارانش قادر به ادامه حیات است یا نه، بازی می کند. مدیران می خواهند سازمانی را به وجود بیاورند که بتواند بقا خود را در مسیر توسعه انسانی در زمینه تمامی فعالیتهای فوق تحقق بخشد. آنها درخصوص پاسخ به این سوال که چگونه سازمان را برای تداوم فعالیتش در طول نسلها طراحی کنیم، از برتری بالایی برخوردار هستند. در سازمانهایی که سود تنها متعلق به تعدادی از افراد هست، درواقع دیگران نه تنها از اعضای آن سازمان محسوب نشده بلکه بیگانه هستند. این اشخاص وقت و مهارت شان را بواسطه قراردادشان با شرکت مبادله می کنند. شواهد زیادی در علوم رفتاری هست که نشان می دهد این نوع از قرارداد به افراد این امر را القا نمی کند که آنها تعلیم احسان وفاداری و وظیفه شناسی را برای بستگاههای اقتصادی یا مدیران به منصه ظهور برسانند. درنتیجه کسانی که در بدو استخدامشان هستند متوجه می شوند

#### حسن تعلق به یک سازمان و شناسایی هویت افراد توسعه کارشناس، ایجاد علاقه و انس کاری می کند

سازمان باید کارکنانش را به تعامل با یکدیگر تشویق کند.



جدید، انتقال بازارها، توسعات چشمگیر فرخ

بهره و تغییر ذاتیه مصرف کنندگان باعث ورود شرکت به مرحله جدید حیاتش می شود. لذا شرکت برای همراه شدن با دنیای خارج، باید قادر به تغییر استراتژی بازاریابی، حدود تولید و ساختار سازمانی باشد و نیز باید بداند کجا و چگونه تولیدش را کم و یا زیاد کند. زمانی که شرکت خود را با محیط جدید منطبق می کند، نه تنها ساختار سازمانیش دیگر آن ساختاری نیست که به آن عادت کرده بود بلکه تغییر یافته است. اما باید به این سوال نیز پاسخ داد که چگونه و به چه نحوی سازمان همانند فرد می آموزد؟ در پاسخ به این سوال، پرندگان می توانند به ما مکم کنند. آن ویلسون، پروفسور بیوشیمی و ملکول شناس در دانشگاه کالیفرنیا در برکلی در این زمینه مطالعه کرده است. طبق فرضیه ویلسون، یک گونه کامل موجود زنده می تواند توانایی های رفتاری خود را در موقعیتهای محیطی حیاتش بهبود بخشد. برای تحقق این امر سه شرط موردنیاز است: اول اینکه، گونه باید دارای توانایی و قابلیتها باشد و نیز باید قادر به استفاده از این توانایی ها درجهت پیشرفت باشد.

بعبارت دیگر حرکت جمعی را به حفظ قلمرو قرنطینه شده ترجیح دهد. دوم اینکه تمدادی از افراد گونه باید قابلیت ابداع رفتارهای جدید و مهارت های جدید را داشته باشد. سوم اینکه، گونه ارتباط مستقیم، برخوردار باشد. طبق نظریه ویلسون، حضور این سه شرط کلاً یادگیری را در گونه تحریم می بخشد. به دیگر سخن، می تواند به کل جامعه، نه به صورت ژنتیکی بلکه از طریق رشد و توسعه و کانالیزه کردن سرمایه و افراد به سمت بهترین موقعیتهای سازمان برای کسب سود است. درنتیجه قسمتهای موردنظر سازمان بزرگتر و قوی تر می شوند. اما این احتمال وجود دارد که حين سازماندهی شرکت، شرایط محیطی تغییر کند. مواردی مانند، ورود تکنولوژیهای

#### فضای مناسب

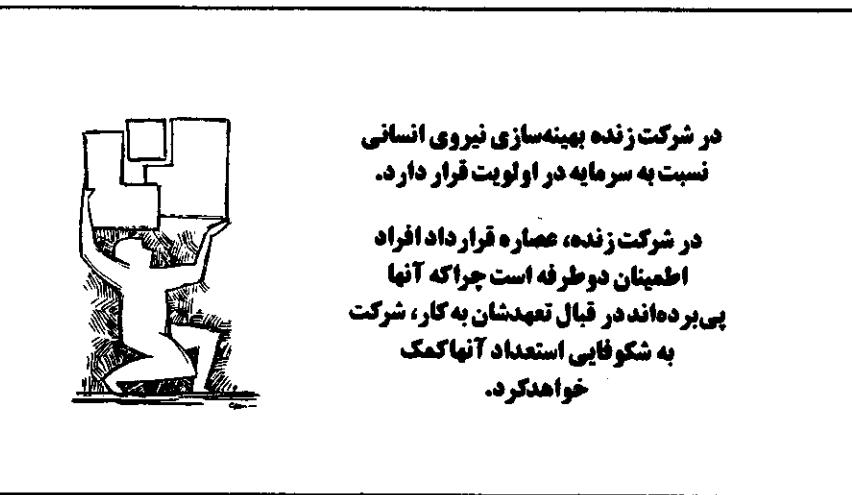
سازمان باید فضای مناسبی را برای شکوفاشدن ایده های افراد فراهم کند و آنها تاحدودی از آزادی عمل برخوردار باشند. از طرفی دیگر مدیران باید با افکار بدیع کارکنان با سعه صدر برخورد کنند. با غبان یک باغ پرگل را در نظر بگیرید. هر فصل بهار باید تصمیم بگیرد چگونه گلهای سرخ را هرس کند تا در مقایسه با باغ همسایه گلهای سرخ زیباتری داشته باشد. اینکه در مقابل رقبان خود چه نوع گل سرخی داشته باشید به نحوه رسیدگی و هرس کردن با غبان دارد.

من توان گفت که مدیر هم در برخورد با کارکنان در حقیقت همان کار با غبان را انجام می دهد و سعه صدر و سیاستمداری مدیر می تواند فضای را برای پرورش ایده های نوآماده سازد.

#### سازماندهی برای یادگیری

موقعی و وجود دارند که مواردی نظری سطح تویید و ارتباطات، نیروی کار شرکت در هماهنگی با دنیای اطراف هستند. به دیگر سخن در شرایطی که شرکت از سازماندهی مناسبی برخوردار باشد، در چنین موقعی، مدیران نیازی به توسعه و اجرای ایده های جدید ندارند. در این وضعیت کار مدیر تخصیص منابع جهت افزایش رشد و توسعه و کانالیزه کردن سرمایه و افراد به سمت بهترین موقعیتهای سازمان برای کسب سود است. درنتیجه قسمتهای موردنظر سازمان بزرگتر و قوی تر می شوند. اما این احتمال وجود دارد که حين سازماندهی شرکت، شرایط محیطی تغییر کند. مواردی مانند، ورود تکنولوژیهای

آنها ترجیح می‌دهند شرکت به عنوان چرخه ایجاد بول برای کسب منافع در یک دور بسته باقی بماند. این انتخاب، انتخابی کاملاً درست است. اما کسانی که دست به این انتخاب می‌زنند باید بفهمند که در اقتصاد، ناهمار مجانی وجود ندارد. بیشتر و بیشتر کمیابیها در دنیابی فعالیت می‌کنند که خارج از کنترل آنهاست. امروزه موقعيت‌ها و شانس‌هایی که شرکت بتواند سودش را تحت تاثیر قرار دهد هر روز از رشد کمتری برخوردار می‌شود. موسساتی نظیر بانکها، شرکتهای بیمه، شرکتهای ارتباطی و سازندگان نرم افزارها به این قضیه پس برده‌اند، چرا؟ زیرا رقابت جهانی، شرکتها را درجهت انتقال از اقتصاد داخلی یا منطقه‌ای به سمت اقتصاد غیرمنطقه‌ای و ناشایخته تر سوق می‌دهد، به نحوی که این امر شرکتهای را که دامنه فعالیت خود را به بیرون مرزها توسعه نداده‌اند را نیز دریزمی‌گیرد. در همکده جهانی پیدا کردن جاهای خالی یا مکانهایی که در پشت حصار پنهان شده باشند، به طور فزاینده‌ای مشکل می‌شود. شرکتهای زنده و شرکتهایی که در حال پیداگیری هستند، شانس بهتری برای بقا و تکامل در دنیابی که خارج از کنترل آنهاست، را دارند. این شرکتها ایجادکننده حس مشترک هستند، بخصوص از آنجایی که اکنون موقعيت بستگی به بسیج و تجهیز زیاد فهم و زیرکی برای درسترس قراردادن امکانات، دارد. سطوح بالای تحمل و پایداری در درون سازمان زنده، فضای را برای نوآوری و پیداگیری بیشتر آماده می‌کند. خلق این فضا برای شرکتهایی که بیشتر با فکر سروکار دارند تا دارایی، مانند سازمانهای حقوقی و حسابرسی، شرکتهای کارت اعتباری، شرکتهای خدماتی - مالی که موقعيت‌های آنها به کارگروهی داخلی بستگی دارد، حیاتی است. با این حال حتی نوع قدیمی شرکتهای با دارایی، زیاد، مانند شرکتهای نفیتی و اتومبیل‌سازی، درحال حاضر نیاز بیشتر به کارگیری علم و آگاهی در تولید محصولات و خدماتشان نسبت به بیست سال قبل، دارند. شرکت زنده از جایگاه مناسبتری درخصوص شانس عمر طولانی تر و نیز کاهش شکاف میان عمر متوسط و حداقل عمر انتظاری در بین موسسات برخوردار است. چرا مردن شرکتها مهم است؟ زیرا مردن شرکت، بدون هزینه نیست. کارکنان شرکت، عرضه کنندگان، مقاطعه کاران، سهامداران و در کل، جوامع، همگی متضرر می‌شوند. □



در شرکت زنده بهینه‌سازی نیروی انسانی  
نسبت به سرمایه در اولویت قرار دارد.

در شرکت زنده، عصاوه قرارداد افراد  
اطمینان دوطرفه است چراکه آنها  
پی‌برده‌اند در قبال تعهدشان به کار، شرکت  
به شکوایی استعداد آنها کمک  
خواهدکرد.

سمت یکدیگر جذب می‌کند.  
در شرکت زنده عصاوه قرارداد افراد، اطمینان دوطرفه است. افراد پی‌برده‌اند که در قبال دراختیار گذاشتن کار و تعهدشان، شرکت به توسعه پتانسیل شان کمک خواهدکرد. در یک شرکت رودخانه‌ای، بول تنها محرك سوره‌توجه نیست. اگر میزان دریافتی افراد کم باشد ناراحت خواهدشد اما اگر بول اضافی هم پرداخت شود، درحالی که شرکتی که هدفش بقا باشد، بیشتر شبیه رودخانه است. لذا رودخانه در برای قطرات باران زمان طولانی تری دوام می‌آورد. رودخانه اجتماعی است که تداوم و حرکت را از طریق ذخایرش تضمین می‌کند. شرکتی می‌تواند رودخانه از عمر طولانی برخوردار شود که از نوآوری برای تداوم فعالیت و حرکت نیروی انسانیش بهره گیرد.

شرکت زنده شرکت رودخانه‌ای است. در چنین سازمانی، مدیران به بهینه‌سازی سرمایه بیشتر از حد موردنیاز برای بهینه‌سازی نیروی انسانی توجه نمی‌کنند. برای ایجاد شرکتی با سوددهی و عمر طولانی، مدیران سعی در به وجود آوردن محیطی جمعی دارند. فرایندشان درجهت تعیین عضویت، بنیانگذاری ارزش‌های مشترک، استخدام افراد، توسعه انسانی، تشخیص توانایی‌های افراد، تمدید قرارداد کارکنان و بنیانگذاری سیاستها برای ایجاد فضایی لهذیز، هستند. از همه مهمتر اینکه در شرکتهای زنده، اعضاء معرف این عبارت را که «ما کی هستیم» را خوب می‌دانند و به دنبال این هستند که از ارزش‌های جمعی محافظت کنند. این افراد جواب قطعی سوال درخصوص هویت شرکت را می‌دانند. هر کس تواند با ارزش‌های سازمان زنگی کند، نمی‌تواند و نباید عضو شرکت باشد. حس تعلق حتی نامتجانس‌ترین اعضا را به